

Tömörség és játékoság egy helyen

Marik Álmos *Tócsából felkacsint* című verseskötetéről

Marik Álmos meglehetősen szűkszavú költő, aki nem használja többet a nyelvet, mint amennyit feltétlenül szükséges. *Tócsából felkacsint* című első kötetében körülbelül hatvan rövid, tömören, ugyanakkor az esetek többségében játékos regiszterben megszólaló verset találunk, hat ciklusba rendezve.

Az első, *Elszört ezüstgömbök* című ciklusban a költő helyenként talán egy szeretett nőhöz, helyenként magához a nyelvhez, a költészethez beszél – de miért is kellene szétválasztani a kettőt, mikor egy fiatal poéta számára akár még maga a vers is képezheti a szerelem tárgyát?

A második, *Őszfényű szöszök* című versblokk, legalábbis az azonos című, haikuszerű verseket tömörítő alegység immár a kötet egyik valódi szerelmi ciklusának tekinthető, ahol a beszélő játékos őszinteséggel, apró nyelvi bravúrok formájában szólítja meg a kedvest, akinek többek között *a csikkek néma ívében felparázlik mosolya*, amint *a tócsából egy lámpa felkacsint*. Nem mentes persze ez a ciklus sem az írásra, irodalomra való reflexióktól, melyek áthatják a szerző egész költészetét, egyfajta meta-irodalmi jelleget kölcsönözve a kötetnek.

A harmadik, *Piszkos fényben* című ciklus meglátásom szerint elsősorban esztétista jellegű lírai megnyilatkozásokat tartalmaz, s értelmezhető a keresés szakaszaként. Mintha a költő itt valamiféle szakrális élményt, szépségeszményt próbálna megfogalmazni a profán külvilág ellenében – erre utalnak a *megtérés*, a *csillagok*, a *repülés* felvillanó motívumai. Talán éppen ezért a *Piszkos fényben* a kötet egyik legérdekesebb ciklusa, hiszen a beszélő itt fogalmazza meg a leghatározottabban vágyait, elképzelését a költészetről.

A következő, *@panyelv* című ciklus érdekes, ugyanakkor szokatlan színfoltja a kötetnek, mely az avantgárd lírai megnyilatkozás irányába viszi el Marik Álmos költészetét. Az ide került versek jó része pusztán számokból, írásjelekből, alfanumerikus szimbólumokból, illetve egy-egy szótagos sorokból, helyenként rövid szójátékokból állnak. Itt mintha a költő ráunna a hagyományos költői nyelv grammatikai-retorikai kötöttségeire, s vissza akarna térni egyfajta nyelv előtti állapotba. Erre utal a ciklus címe is, *@panyelv*, mely

már pusztán az internet digitális világából jól ismert @ szimbólummal is felszámolni látszik a mindennapi nyelv tradíciók, megszokások közé szorított világát. A ciklus persze kísérlet marad, hiszen Marik Álmos alapjában véve korántsem avantgárd költő, érzésem szerint csupán kipróbálja magát ebben a lírai beszédmódban is.

A kötet ötödik, *Ecsetnyomok* című blokkja huszonnyolc darab tizenegy soros, soronként többnyire mindössze egy szót tartalmazó versből áll. A versek egyszavas sorai mindig azonos betűvel kezdődnek, rendezőelvük pedig természetesen az abc-sorrend. Nem más ez, mint ugyancsak játékos, kissé talán megint csak az avantgárd tradíciót is megidéző lírai leltár, melyben a költő minden valószínűség szerint szerelmével való kapcsolatát értékeli – erre utalhatnak a gyakran előforduló egyes szám második személyű szóalakok, amint arról talán a ciklus záróverse is tanúskodik:

zongoraórákra

zúdított

zúgó zord

záporaink

zománcozott

zöld zenéje

zafírszerű

zamatokká

zötykölődő

zacskónyi

zelnicemeggy

A kötet utolsó, az *Ecsetnyomok* című játékos, ugyanakkor bravúros alliteráció-gyűjtemény után következő versblokkja meglehetősen közvetlen regisztret sejtetve egyszerűen a *Neked* címet viseli. A záróciklus mindössze négy verset, a *Csokor*, a *Reggel*, az *üldögélünk* és az *epilóg* című darabokat tartalmazza, melyeket egyszerűen vallomásos idillversekként jellemezhetnénk. Olybá tűnik, a költő a keresgélés, a számos beszédmód kipróbálása után végül is a szerelemben és annak nyelvi megfogalmazásában éri el végső célját, találja meg azt, amit a kötet egészén keresztül keresett.

Ami Marik Álmos első kötete kapcsán mindenképpen kiemelésre érdemes, az, hogy a fiatal költő mesterien bánik még a legapróbb formákkal is. Repertoárja a haikutól a 15-20 soros, ám még mindig rövid szabadversig terjed, s kötött metrumú szövegekben éppoly

biztosan fejezi ki magát, mint rövidebb, a formai megkötést nélkülöző prózaversekben. Még olyan archaikusabb formai elemekkel, mint az alliteráció, is remekül bánik, miként arról a fent már említett *Ecsetnyomok* ciklus is tanúskodik. S bár ami a szerző témaválasztását illeti, első kötetének érdeklődése még kissé zárt módon magára a költészetre és a szerelemre irányul (József Attilával szólva a *szellem és a szerelem kíséri szemmel*), a könyv tematikai zártságát mindenképpen pótolni látszik a kivételes formagazdagság, az eredeti, frappáns és egyéni nyelvi megnyilatkozások sokasága.

Érdekes, miként azt a könyv fűlszövegében Iszlai Zoltán is kiemeli, hogy Marik Álmos egyszerre tekinti mesterének, elődjének Pilinszkyt és Weöres Sándort, e két, valahol teljesen ellentétes poétikát megvalósító költőt. Első ránézésre a lapidáris tömörség és a nyelv lehetőségeit végletesen kihasználó játékosság mintha kizárnák egymást – ám amint látjuk, a *Tócsából felkacsint* című kötet a kettőt egészséges arányban ötvözi, a két poétika e házasságából pedig egy az elfogulatlan figyelmet mindenképpen megérdemlő, egyéni, fiatal lírai hang születik.

(*Littera Nova, Budapest, 2010.*)